

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/112/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116222312
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 07. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8116222312.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Diany Vlčkovej, v právnej veci žalobkyne: X. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XXX, zastúpenej JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom, so sídlom Nám. SNP 7, Stropkov, proti žalovanému: Endepro, s. r.o. v likvidácii, so sídlom, Mlynské Nivy 49, Bratislava o určení neprijateľných zmluvných podmienok s prísl. o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 30.05.2017, č. k. 16Csp146/2016-85 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a vyslovil, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobou sa žalobkyňa domáhala vyslovenia neprijateľných zmluvných podmienok v zmluve o spotrebiteľskom úvere a v zmluve o poskytnutí služby Komfort úveru. V priebehu konania žalovaný písomným podaním doručeným súdu 25.05.2017 oznámil, že odstupuje od zmluvy, čím zanikla aj zmluva a zanikol predmet konania. Súd prvej inštancie zdôraznil, že účinným odstúpením žalovaného od zmluvy sa zmluva medzi stranami sporu od začiatku zrušila. Žalovaný v odstúpení od zmluvy, ktoré adresoval žalobkyňi deklaroval, že od nej žiada iba vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 238 eur čo predstavuje rozdiel medzi žalovaným reálne poskytnutou sumou 700 eur a žalobkyňou uhradených 462 eur. Žalovaný s ohľadom na výšku bezdôvodného obohatenia žalobkyne v podstate súhlasí s bezpoplatkovosťou a bezúročnosťou úveru, čo malo za následok zamietnutie zmeny žaloby žalobkyne o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na to, že neobstojí argument žalobkyne v zmysle tom, že zmluva bola uzatvorená na 60 týždňov v novembri 2015 a teda zanikla uplynutím času. Pri akceptácii takejto úvahy by stačilo v stanovenej lehote zo zmluvy neplniť, pričom táto bez ďalšieho zanikla. Žalobkyňa však neuhradila ani istinu z požičanej sumy, odstúpením od zmluvy o úvere zanikla aj zmluva o poskytnutí služby Komfort, teda zanikol tak celý predmet žaloby. Preto žalobu ako nedôvodnú zamietol a o trovách konania strán rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 257 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku podala v čas odvolanie žalobkyňa, ktorá navrhla aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalobe vyhovel, alternatívne aby rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V dôvodoch odvolania žalobkyňa uvádza, že predmetom sporu bolo určenie neprijateľných zmluvných podmienok a z tohto dôvodu bolo povinnosťou súdu prvej inštancie pri najmenšom v rovine prejudiciálnej otázky v konaní posúdiť neprijateľnosť predmetných zmluvných podmienok a s tým spojenú neplatnosť týchto zmluvných ustanovení. Zdôrazňuje, že odstúpiť je možné len od platne uzatvorenej zmluvy čo podporuje aj početná judikatúra súdov k tejto problematike. Meritom veci a teda neprijateľných zmluvných podmienok sa súd prvej inštancie nevysporiadal ani v odôvodnení rozsudku, aj keď takáto povinnosť ex offio vyplýva z § 298 ods. 1 CSP. Namietané zmluvné podmienky

v zmluve o spotrebiteľskom úvere a v zmluve o poskytnutí služby Komfort sú podľa generálnej klauzuly § 53 ods. 1 O.z. neprijateľné a z tohto dôvodu aj neplatné. V spotrebiteľskej zmluve chýba údaj o úrovni RPMN, priemernej hodnote RPMN a termín konečnej splatnosti úveru. Zdôrazňuje, že výkon práv a povinností nie je bezhraničný a má svoje limity, nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie dôjsť k zneužitiu práva alebo k jeho šikanóznemu výkonu. Uvádza, že uhradila žalovanému poslednú splátku v mesiaci august 2016, žalobu podala na súd len o 2 mesiace neskôr a to 31.10.2016. Je logické, že po tom čo sa žalobkyňa dozvedela o chýbajúcich obligatórnych náležitostiach zmluvy a neprijateľných zmluvných podmienkach v týchto zmluvách prestala úver z dôvodu právnej neistoty splácať. Keďže nie je zrejmé, či je povinná zaplatiť aj úrok, poplatok za garantovanú službu a poplatok za poskytnutie služby má za to, že žalovaná zneužila právo odstúpiť od zmluvy v dobe 4 mesiace po splatnosti poslednej dohodnutej splátky, 7 mesiacov od podania žaloby, 9 mesiacov od prvotného omeškania žalovanej a 4 dni pred termínom pojednávania. Takéto konanie žalovaného je celkom evidentne špekulatívne a považuje ho za šikanóznym výkon práva, ktorému nie je možné poskytnúť súdnu ochranu. Odstúpením od zmluvy s požiadavkou zaplatiť iba doposiaľ neuhradenú časť istiny úveru, žalovaný nesledoval naplnenie ekonomického cieľa, ale jeho úmyslom bolo vyhnúť sa negatívnemu súdному rozhodnutiu vo vzťahu k určeniu neprijateľných zmluvných podmienok. Takáto realizácia subjektívneho práva žalovaným je v kolízii s celospoločenským záujmom na vyhlasovaní neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách dodávateľov. Zdôrazňuje, že celková odplata, ktorú bola povinná žalobkyňa žalovanému zaplatiť predstavovala 73,44 % zo sumy poskytnutého úveru. Takéto plnenie plynúce prevažne z neprijateľných zmluvných podmienok prevyšuje spoločenský akceptovateľnú výšku, je v rozpore s dobrými mravmi a je neprípustné. Určenie neprijateľných zmluvných podmienok vo výroku rozsudku má plniť nielen funkciu sankčnú vo vzťahu ku konkrétnemu dodávateľovi, ale aj funkciu prevenčnú voči ostatným dodávateľom používajúcich podobné ustanovenia v spotrebiteľských zmluvách alebo pred ich použitím v budúcnosti. Zdôrazňuje, že poplatok za garantovanú službu spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Táto zmluvná podmienka sa netýka hlavného predmetu plnenia ani odmeny za toto plnenie, je dohodnutá zjavne v neprospech spotrebiteľa, keď za bližšie neurčené fiktívne služby musí zaplatiť neprimeraný poplatok. Žalovaný takýmto spôsobom iba predstiera imaginárne garantované plnenie v súvislosti s poskytnutím úveru, umelo znižuje úrokovú sadzu spotrebiteľského úveru čím sa jej produkt stáva pre spotrebiteľa atraktívnejší. Poplatok za poskytnutie služby Komfort je neprijateľný pretože je netransparentný, neurčitý a neprimerane navyšuje náklady na doplnkovú službu spojenú s hotovostným inkasovaním splátok. Navyiac žalovaný nezahrnutím tohto poplatku obchádza správny výpočet RPMN, čím dochádza ku klamaniu spotrebiteľa a nekalej obchodnej praktike. Uzavretie zmluvy o poskytnutí služby Komfort je nevyhnutnou podmienkou pre poskytnutie spotrebiteľského úveru. Žalovaný do zmluvy o poskytnutí služby Komfort zakomponoval odplatu, ktorá nebola individuálne dohodnutá, výška poplatku navyše nezávisí od trasy, ktorú musí obchodný zástupca žalovaného absolvovať, ale paradoxne od výšky poskytnutého úveru. Vytyka súdu prvej inštancie tiež tú okolnosť, že na pojednávaní nepripustil zmenu žaloby o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru a takýmto nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobkyňi realizáciu jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces. Pripustenie zmeny žaloby vyplývalo zo skutkového stavu, ktorý v žalobe popísala žalobkyňa a výsledky doterajšieho dokazovania boli podkladom pre konanie o zmenenej žalobe. Vydaním tohto rozsudku a konaním, ktoré mu predchádzalo súd prvej inštancie postupoval procesne formalisticky a nesprávne, nezaoberal sa dôsledne skutkovým stavom, prezentoval nesprávne právne úvahy pri hodnotení právne významných skutočností a v spotrebiteľskej veci nemal žiadnu ambíciu vykonať súdny prieskum neprijateľných zmluvných podmienok ani na návrh strany, nie to ešte postupom ex offio ako to určuje doktrína súdneho dvora EÚ. Takýmto spôsobom akceptoval špekulatívny a šikanóznym výkon práva žalovaného, ktorý sa odstúpením od zmluvy snaží eliminovať vecné prejednanie sporu. V zmysle týchto dôvodov navrhla žalobkyňa podanému odvolaniu vyhovieť.

4. Žalovaný navrhol rozsudok potvrdiť ako vecne správny.

5. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379, 380 Zákona č. 160/2015 zberky Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je opodstatnené. Z obsahu spisu je zrejmé, že strany sporu dňa 20.11.2015 uzatvorili zmluvu

o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bol žalobkyni poskytnutý bezúčelový úver vo výške 700 eur, v zmluve je uvedená úroková sadzba 11,45 %, poplatok za garantovanú službu vo výške 70,35 eur, RPMN vo výške 31,91 %, poplatok za garantovanú službu vo výške 119,68 eur, teda celková čiastka, ktorú žalobkyňa mala zaplatiť predstavovala 819,68 eur. Úver mala žalobkyňa zaplatiť v 60 mesačných splátkach po 13,67 eur.

6. V ten istý deň strany sporu uzatvorili aj zmluvu o poskytnutí služby Komfort úveru, podľa ktorej mala žalobkyňa zaplatiť za službu žalovaného spočívajúcu v preberaní splátok odmenu vo výške 394,38 eur všetko v 60 týždenných splátkach po 6,57 eur. Spolu tak mala žalobkyňa zaplatiť vrátane úrokov, administratívneho poplatku a služby - odmeny spočívajúce v preberaní splátok sumu 1.214,06 eur.

7. Medzi stranami nebolo sporné, že z reálne poskytnutého úveru vo výške 700 eur žalobkyňa doposiaľ uhradila sumu 462 eur.

8. V priebehu tohto konania a to podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 25.05.2017 žalovaný oznámil, že využíva svoje právo podľa bodu 10 písm. a) zmluvy (omeškanie dlžníka s uhradením splátky dlžnej sumy alebo ak dlžník uhradí niektorú zo splátok dlžnej sumy v sume nižšej ako zodpovedá podmienkam podľa tejto zmluvy) a od zmluvy odstupuje, čím podľa jeho názoru zanikol predmet daného súdneho konania. V prílohe odstúpenia od zmluvy oznamuje žalobkyni, že žiada vydať bezdôvodné obohatenie v sume 238 eur z takto poskytnutého úveru.

9. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie považuje odstúpenie žalovaného od zmluvy, vykonané v krátkom časovom úseku pred určeným termínom pojednávania súdom prvej inštancie za problematické a v kolízii s imperatívom dobrých mravov. Je zrejme, že vo veci sa mali posúdiť zmluvné podmienky v zmysle v tom, či v dôležitej sfére spoločenských vzťahov nevyvolávajú hrubú nerovnováhu v prospech slabšej strany tohto zmluvného vzťahu a navyše je zjavné, že žalovaný mal dostatočný časový priestor zvážiť prípadne odstúpenie od takto uzatvorenej zmluvy. Ak tak vykonal v čase súdneho konania, v ktorom sa mu vytýka porušovanie princípov trhu javí sa, že tak urobil pod tlakom podaného žalobného návrhu. Z prísne formálneho pohľadu žalovaný má právo vykonať odstúpenie od zmluvy tak, ako to určuje Článok bod 10 písm. a) Zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ale pokiaľ takto konal v priebehu prejednávanej veci javí sa, že takýto postup je v rozpore s morálkou. Je evidentné, že pre žalobkyňu je záver o určení neprijateľných zmluvných podmienok z hľadiska právnej istoty dôležitou právnou otázkou, ktorá má súvis aj s možnosťou domáhať sa iných práv z jej strany, napr. postupom podľa § 3 ods. 5 Zákona č. 250/2007 Zbierky o ochrane spotrebiteľa. Podľa tohto zákonného ustanovenia proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav a to aj vtedy, ak takéto konanie porušiteľa poškodzuje záujmy spotrebiteľov, ktoré nie sú len jednoduchým súhrnom záujmov jednotlivých spotrebiteľov poškodených porušením spotrebiteľských práv ale ide o konanie porušiteľa uplatňované voči všetkým spotrebiteľom. Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovené týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

10. Nemožno ďalej prehliadať, že aj výsledok individuálneho sporu môže naplniť dôležitý cieľ únijnej politiky zakotvený v článku 6 Smernice rady 93/13/ES. V prípade vyhovenia žalobnému návrhu má žalovaný povinnosť zdržať sa používania namietaných zmluvných podmienok, čo pri početných zmluvných vzťahoch môže mať pre žalovaného negatívny následok.

11. V ďalšom konaní bude povinnosťou súdu prvej inštancie zaoberať sa problematickými a žalobkyňou namietanými neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Ak by sa aj pripustila platnosť odstúpenia od zmluvy žalovaným, čo zatiaľ súd prvej inštancie nevyhodnotil, je potrebné konštatovať, že spor o určenie neprijateľnosti namietaných zmluvných podmienok môže byť vedený aj po zániku predmetnej úverovej zmluvy. Odvolací súd si uvedomuje význam tohto právneho argumentu, no je potrebné zdôrazniť, že raz nadobudnuté práva spotrebiteľa, najmä princíp právnej istoty podporujú taký postup, podľa ktorého je neprípustné aby dodávateľ jednostranne podľa toho, ako mu to okolnosti veci dovoľujú zrušil zmluvu

v snahe vyhnúť sa dôležitému posúdeniu zmluvy v rámci súdnej kontroly a otázky dôležitej pre práva spotrebiteľov (§ 53 Občianskeho zákonníka). Odvolací súd ďalej uvádza, že pokiaľ by sa aj akceptovalo odstúpenie od zmluvy žalovaným ako platný právny úkon, je na strane žalobkyne daný naliehavý právny záujem domáhať sa žiadaného určenia. Spotrebiteľ má právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybňované trvajúcou existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky v právnom vzťahu k dodávateľovi. Z tohto pohľadu nie je rozhodujúce, či dochádza k uplatneniu práv na plnenie alebo či sa spotrebiteľ obráti na súd za účelom zabezpečenia stavu právnej istoty, teda aby nebol obťažovaný hrozbou použitia podmienky, ktorej neplatnosť určená nebola.

12. Spotrebiteľ má vždy naliehavý právny záujem na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky, resp. aj bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Ak sa spotrebiteľ dovoľáva stavu právnej istoty tým, že podá na súd žalobu o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, nemožno takúto žalobu zamietnuť a neposkytnúť spotrebiteľovi ochranu len s poukazom na to, že súd v rámci predbežnej otázky vyhodnotil zmluvu ako neplatnú (do pozornosti rozsudok KS Prešov spis. zn. 20Co271/2016).

13. Práve žalobkyňa a jej majetková sféra je v ohrození a preto žalobkyňa v postavení spotrebiteľa má zákonné právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami a nekalými obchodnými praktikami v spotrebiteľských zmluvách vyplývajúcich z ust. § 3 ods. 3 Zákona č. 250/2007 Zbierky, z čoho taktiež vyplýva naliehavý právny záujem na žiadanom určení.

14. Na určení neprijateľnej zmluvnej podmienky spotrebiteľskej zmluvy má žalobkyňa ako spotrebiteľka vždy naliehavý záujem, ktorý sa predpokladá (§ 3 ods. 3, 5 Zákona č. 250/2007 Zbierky) aj vtedy, keď zmluva ešte nevznikla ale budúci spotrebiteľ má záujem kontrakt uzavrieť, avšak pre čistotu právneho vzťahu nechce byť viazaný neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Uvedené platí aj pre prípad, že zmluva z rôznych dôvodov zanikne (do pozornosti rozsudok KS Prešov spis. zn. 20Co22/2018).

15. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Mcdo/1/2009 zo dňa 31.07.2009, kde Najvyšší súd SR uviedol: „Pri skúmaní podmienok uvedených v § 80 písm. c/ O.s.p., umožňujúcich riešenie práva, resp. právneho vzťahu súdnym rozhodnutím treba vychádzať z toho, že naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o úvere, pôžičke má žalobca - spotrebiteľ (ktorého špecifické postavenie ako slabšej strany v spore osvedčuje predovšetkým úprava v komunitárnom práve, početná judikatúra súdov európskych spoločenstiev, v nie poslednom rade i domáca právna úprava), pretože potrebuje mať vyriešenú otázku, aký je jeho skutočný dlh nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov v prípade čiastočnej neplatnosti zmluvy, týkajúcej sa odplaty (úroky, poplatky). Jeho postavenie sa stane istejšie, nebude vystavený sankciám za nezaplatenie odplaty; ktorá je v rozpore s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka).“

16. Vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa strane sporu odníma možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy, nakoľko je problematické zaujímať stanoviská k nedostatočne zdôvodnenému rozhodnutiu. Vydanie nepreskúmateľného rozhodnutia je potrebné hodnotiť ako neprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené stranám, aby uskutočnili im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolací súd postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP). Súd prvej inštancie v zmysle uvádzaných záverov opätovne posúdi uplatnený nárok žalobkyne a vo veci opätovne rozhodne s tým, že v novom rozhodnutí o veci sa rozhodne aj na trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý

rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).